

Warszawa, 7.01.2025 r.

dr hab. Krzysztof Kowalik
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym
doktor Doroty Marquardt
w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach

Odpowiadając na decyzje Rady Naukowej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie o powołaniu mnie do komisji habilitacyjnej jako recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym, przedstawiam recenzję dorobku naukowego doktor Doroty Marquardt. Recenzja będzie składać się z następujących punktów: sylwetki naukowej Habilitantki, ocen głównego osiągnięcia naukowego (wskazanego w postępowaniu), pozostałego dorobku naukowego, działalności dydaktycznej, organizacyjnej, udziału w projektach krajowych i międzynarodowych, członkostwa w organizacjach i towarzystwach naukowych, działalności popularyzatorskiej i eksperckiej oraz wniosków końcowych.

Sylwetka naukowa Habilitantki

Doktor Dorota Marquardt jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Projektowania i Analizy Komunikacji na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach. Z uczelnią związana jest od 2012 roku. Wcześniej pracowała w Katedrze Dziennikarstwa Ekonomicznego i Nowych Mediów (2013–2017) oraz jako asystentka w Samodzielnym Zakładzie Dziennikarstwa Ekonomicznego i Nowych Mediów (2012–2013). Związana była także z Instytutem Podstaw Inżynierii Środowiska PAN (2011–2013) na stanowisku sekretarza redakcji.

Habilitantka ukończyła studia doktoranckie na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W 2013 roku uzyskała tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa. Jej rozprawa nosiła tytuł *Analiza dyskursu tożsamościowego na przykładzie wypowiedzi współczesnej młodzieży*. W 2009 roku ukończyła studia magisterskie z filologii polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego, specjalizując się w

komunikacji społecznej - praca dyplomowa pt. *Symulakrum jako współczesna forma mimesis w „Lubiewie” Michała Witkowskiego.*

Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Habilitantkę

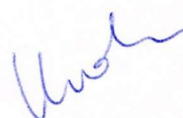
Doktor Dorota Marquardt, na podstawie art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571), jako osiągnięcie naukowe wskazała monografię *Dialog z chatbotem. Ujęcie mediolingwistyczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2024, ss. 301, ISBN 978-83-7875-898-3, e-ISBN: 978-83-7875-899-0 (monografia zamieszczona w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej w wolnym dostępie: <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/944427>).

Habilitantka zbadała istotny aspekt komunikacji współczesnego społeczeństwa. Monografia dotyczy dialogu człowieka z chatbotem konwersacyjnym z perspektywy mediolingwistycznej. Wymagało to interdyscyplinarnego podejścia, co autorka podkreśla i uzasadnia, obejmującego aspekty technologiczne, społeczne i językowe. Habilitantka wskazuje na luki w badaniach nad językiem dialogu z chatbotami oraz nad strukturą i funkcjonowaniem takich rozmów. Dotychczas badacze koncentrowali się głównie na aspektach technicznych oraz ilościowych, zwłaszcza w kontekście języka angielskiego oraz przetwarzania języka naturalnego (ang. Natural Language Processing, dalej NLP).

Głównym celem badawczym, przedstawionym we wstępie pracy, jest opis dialogu człowieka z chatbotem konwersacyjnym w ujęciu mediolingwistycznym. Habilitantka podkreśla autorskie podejście do analizy. Jej zdaniem to mediolingwistyka umożliwia wielowymiarowy opis dialogów z chatbotami – na płaszczyznach strukturalnej, pragmatycznej, stylistycznej oraz poznawczej. Praca, co należy podkreślić, wypełnia lukę poznawczą w badaniu powyższych zagadnień, przede wszystkim w komunikacji prowadzonej w języku polskim.

Główne pytanie badawcze postawione w monografii brzmi: Czym charakteryzuje się dialog z chatbotem konwersacyjnym? Autorka, dla rozważenia możliwych odpowiedzi, stawia wiele pytań szczegółowych i dokonuje analizy struktur dialogów, relacji nadawczo-odbiorczych, wpływu uwarunkowań technologicznych i społecznych oraz dominujące gry dialogowe. Zbiorem danych są dialogi z chatbotami, dialogi między ludźmi, ankiety oraz wywiady pogłębione z użytkownikami chatbotów. We wstępie nie przedstawiono hipotezy, chociaż pośrednio można domyślać się jej ewentualnego brzmienia w opisie celu badania, jak i wnioskując z licznych (ponad 10) pytań szczegółowych.

Monografia składa się z pięciu głównych części.

Rozdział pierwszy przedstawia typologie chatbotów i ich uwarunkowania techniczne. Autorka opisuje rozwój i znaczenie chatbotów jako elementu systemu medialno-technologicznego. Opisano kluczowe etapy ich rozwoju, w tym przejście od chatbotów regułowych, operujących na prostych algorytmach i wzorcach kluczowych, do zaawansowanych systemów opartych na głębokim uczeniu i architekturze opartej na transformerach.

Habilitantka prezentuje różne typologie chatbotów: klasyfikowane technicznie (np. na chatboty regułowe i generatywne) lub z perspektywy użytkownika (np. na podstawie celu interakcji - zadaniowe, konwersacyjne) oraz formy komunikacji (np. tekstowe, głosowe). Ważnym wątkiem podjętym w pracy jest zarys relacji między ludźmi a chatbotami, w tym mechanizmy psychologiczne, takie jak efekty Elizy lub Weizenbauma. Zjawiska te ilustrują, jak interakcje z chatbotami wpływają na nasze rozumienie autentyczności i relacji interpersonalnych.

Istotnym elementem pracy habilitantki jest umiejscowienie chatbotów w ekosystemie medialno - technologicznym. Podkreślono ich rolę jako narzędzi do komunikacji, nauki i tworzenia treści, jednocześnie wskazując ograniczenia, takie jak możliwość generowania błędnych informacji (halucynacji) oraz dominację dużych firm technologicznych w rozwoju i wdrażaniu podobnych rozwiązań. Chatboty są w monografii przedstawiane jako nowe medium, które nie tylko przekazuje, ale i kształtuje wiedzę oraz relacje społeczne. Współtworzą one, według autorki, „system medialno – technologiczny”. To sformułowanie jest interesującą propozycją poszerzenia systematyki o istotny element jakim są rozwiązania oparte na wielkich modelach językowych (ang. Large Language Model, dalej LLM), a takich z pewnością będzie przybywać.

Zagłębiając się w treść rozdziału pierwszego można mieć pewien niedosyt z wyjaśnieniem mechanizmów działania chatbotów opartych o algorytmy sztucznej inteligencji (dalej SI lub AI – ang. Artificial Intelligence), a w zasadzie tzw. generatywnej SI¹. Autorka wspomina o NLP, uczeniu maszynowym, transformerach i innych aspektach technologicznych, ale są one opisywane w zasadzie w przypisach (np. bardzo rozbudowany nr 32). To ważny element dla rozważań habilitantki, bo te „mechanizmy” definiują dialogowanie z chatbotami (zarazem zgromadzone dane – korpusy językowe). Czytelnik mógłby poznać, choćby schematycznie, powstawanie LLM, działanie sieci neuronowych (autorka ukończyła

---

¹ Wykorzystując np. przystępnie napisany „A Handbook for Journalism Educators. Reporting on Artificial Intelligence” stworzony przez UNESCO, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000384551> [dostęp: 1.12.2024].

dedykowany kurs), przede wszystkim wspomnianych transformerów i wag (tzw. samouważności, jest wzmianka na s. 21, jest przyp. nr 519 s. 218), które tak naprawdę zrewolucjonizowały komunikację człowiek – bot (i dowolne inne konfiguracje prowadzenia tego typu „rozmowy”). Krótki opis znajdujemy na stronie 21 wraz z określeniem np., „liczby parametrów”. Warto było wspomnieć szerzej o procesie „embeddingu/wektoryzacji”, „tokenizacji” lub „okienku kontekstowym”, tzw. „pamięci” i „promptowaniu”. Również objętość treści w języku polskim w LLM ma wpływ na jakość działania (jest krótka wzmianka na s. 41 w rozdz.2 oraz w rozdz. 4, od s. 217). Te elementy mają kluczowy wpływ na efekt dialogowania z chatbotem, a więc wyniki badania autorki oraz wniosków. Wyjaśnienia, mniej lub bardziej rozbudowane, w pracy są rozproszone. Pojawiają się niejako przy okazji kolejnego zagadnienia. Dla przykładu, w monografii opisy cech LLM znajdują się w kilkunastu miejscach, „promptowanie” pojawia się na stronie 192. Zdarzają się drobne nieścisłości, jak np. na stronie 17 - asystenci głosowi są podłączeni do internetu (podobne dotyczące chatbotów w przypisie 83, s.27). To duże uproszczenie, mogące wprowadzać w błąd osoby nieznaące tematu. Dla uporządkowania terminologii, doprecyzowania wątków technologicznych skoncentrowałbym tę wiedzę w jednym miejscu, proponując właśnie rozdział pierwszy. Czytelnik miałby odpowiednie wprowadzenie w świat LLM, generatywnej AI i generalnej SI (ang. AGI – Artificial General Intelligence, w dużym uproszczeniu to sztuczna inteligencja mająca „świadomość”, przypominającą filmową fikcję np. z filmu Matrix, przyp. aut.) oraz parametrów istotności dla każdego LLM (więcej szczegółów pojawia się dopiero na s. 216 w rozdziale dotyczącym modelu GPT).

Habilitationka dostrzega istotny problem jakim jest rola chatbotów w systemie medialnym, powstanie specyficznego środowiska opanowanego przez wszechobecne algorytmy i zaawansowane rozwiązania oferowane przez firmy z branży tzw. Big Tech. Co ważne nie zapomina o zagrożeniach z tym związanych, których wiele osób nie dostrzega, ulegając fascynacji możliwościami generatywnej AI.

Autorka, w rozdziale drugim monografii, analizuje fenomen nowej formy komunikacji w kontekście lingwistycznym, filozoficznym i technologicznym. Przedstawia różnorodne definicje dialogu oraz wskazała, jak dialog z chatbotem wpisuje się w istniejące teorie komunikacji. Kluczowym zagadnieniem wydaje się uznanie chatbota za partnera w dialogu. Habilitationka podkreśla, że istnieje wiele perspektyw definiowania dialogu, które różnią się w zależności od dziedziny wiedzy oraz przyjętych przez badaczy założeń.

W dalszej części rozdziału opisuje jego strukturę dialogu. Zwraca uwagę, że tradycyjnie postrzegany jest on jako interakcja oparta na wymienności ról nadawcy i odbiorcy. Przywołuje

różne typologie dialogu, które uwzględniają aspekty takie jak asymetria wiedzy lub spójność wypowiedzi. Wskazuje również na istotność kontekstu w analizie dialogu, podkreślając, że każdy interlokutor wnosi do rozmowy swoje doświadczenia i punkty widzenia. Zastanawia się, czy chatboty mogą być uznawane za partnerów w dialogu, zwłaszcza biorąc pod uwagę ich ograniczone możliwości wyrażania emocji oraz intencji, czyli to co stawia pod znakiem zapytania możliwość osiągnięcia autentyczności w rozmowie z maszyną. Zaznacza, że wciąż dokonuje się ewolucja w prowadzeniu dialogów międzyludzkich. Jest to wymuszone wprowadzaniem narzędzi, m.in. takich jak komunikatory internetowe i generalnie komunikacja online. Rozwój SI, zwłaszcza doskonalenie mechanizmów NLP, wpłynie na efektywność chatbotów. Autorka szuka także umiejscowienia dialogu z chatbotem w teorii komunikacji. Z rozważań wynika, że badacze mają tutaj jeszcze wiele do zrobienia.

W rozdziale drugim poruszone zostały także istotne składowe dotyczące działania LLM, wprowadzania danych, ich trenowania, filtrowania przekazu, ważności udziału języka polskiego w korpusie wejściowym (s. 40-41). Wydaje się, że te elementy (wraz z rozdziałem 2.6.2) byłyby komplementarne z opisem modeli i AI w rozdziale pierwszym, o czym wspomniano już wcześniej.

W kolejnym, trzecim rozdziale monografii, przedstawiono współczesne badania nad dialogiem, w zasadzie ich wieloaspektowość. Autorka powołuje się na obszerną literaturę, w której występują bardzo zróżnicowane interpretacje dialogu, rozmowy. Dostrzega trudności jakie niesie ze sobą badanie komunikacji, porozumiewania się. Habilitantka prezentuje istotność roli intencji jako elementu siły illokucyjnej, gdyż jej zdaniem, to właśnie stanowi jeden z głównych elementów bazowych dla podjętych w pracy rozważań. Omówione są nurty analityczne związane z kontekstem, także jako ważny element badania dialogu z chatbotem. Autorka szeroko prezentuje teorie i koncepcje T. van Dijka. Dokonuje również pewnych założeń, które wykorzystuje w swoich badaniach, np. dotyczący modelu kontekstu (zob. rys. 1). Opisuje także inne podejścia teoretyczne i metody analizy, w tym te związane z polskimi badaniami nad dialogami.

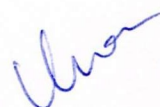
W rozdziale znajdziemy także prezentację stanu badań nad dialogami z chatbotami. Ta część pracy ma istotne znaczenie dla logiki wywodu autorki i realizacji badania. Habilitantka analizuje współczesne podejścia badawcze. Odnosi się do wielu teorii, uwzględniających wieloaspektowość analizy, konieczność brania pod uwagę czynników poznawczych, emocjonalnych, uwarunkowań społecznych mających wpływ na język. Z przedstawionego kontekstu można wnioskować, że znaczące dla autorki są założenia mające swoje fundamenty w socjolingwistyce i psycholingwistyce. Dla uzasadnienia wyboru podejścia teoretycznego,

zbudowania ram dla proponowanej metodologii, zastosowano pewnego rodzaju „wytrych” (s. 50): „W dalszej części pracy zostaną przedstawione dokładniej tylko te podejścia, które ze względu na spójność metodologiczną oraz postawione problemy badawcze będą w niniejszych rozważaniach użyteczne. Całość zostanie podsumowana w rozdziale dotyczącym analizy dyskursu, gdzie wskazane będą wykorzystane elementy poszczególnych podejść badawczych”. Brakuje jednoznacznego wyjaśnienia rozumienia „użyteczności”, jej cech. Należy doszukiwać się ich w rozproszonych rozważaniach. Można z pewnością domniemywać tych cech w kolejnych częściach pracy. Taka forma pojawia się w przypadku modelu kontekstu (rysunek 1, s. 61) oraz schematu miejsc dyskursywnych (rysunek 2, s. 75). Ze zrozumiałych względów „użyteczność” jest słusznym podejściem Habilitantki, aby analizować rozmowę chatbot – człowiek, ale spodziewałbym się klarownego zdefiniowania pojęcia na potrzeby metodologii, logiki wywodu. Jeżeli formą podsumowania jest rozdział „3.3 Teorie użyteczne do badania dialogu w ujęciu mediolingwistycznym”, to tych cech należy doszukiwać się w obszernych wyjaśnieniach podejść różnych badaczy.

W rozdziale czwartym Habilitantka prezentuje interesującą metodykę i materiał korpusowy zgromadzony w innowacyjny sposób (dotyczy zwłaszcza Anny Campo). Podkreśla znaczenie młodej subdyscypliny jaką jest mediolingwistyka, charakteryzuje jej cele i stosowane narzędzia. Przedstawia wyzwania i perspektywy związane z postępem technologicznym, konieczność analizy „tekstu medialnego jako bytu multimodalnego” (s. 97). Dla osiągnięcia celu nie wędruje po utartych ścieżkach, co wpisuje się w „mediolingwistykę otwartą”. Swoją drogę opiera na autorskim zestawie narzędzi, dokonując triangulacji metod, uzyskując znaczną komplementarność działań i wyników. Podejmuje analizę na kilku poziomach: struktury, pragmatyki, stylistyki i aspektu poznawczego. Ten wywód uzupełniłbym o odniesienia do „użyteczności” (jej elementów, wspomniano tym wyżej, przyp. aut.) i wybranych podejść (wymienionych badaczy). One pojawiają w przypisach (wyjątkiem jest P. Charaudeau, jednak bez odniesienia do rozdz. 3), ale wydaje się, że czytelniejszym sposobem byłoby podanie tych informacji w formie np. tabeli, wraz z uzasadnieniem dokonanej selekcji istotnej dla mediolingwistyki.

W rozdziale brakuje hipotezy, chociaż jak już wspomniano, można ją odnaleźć, domniemywać jej sformułowanie, między celem i pytaniami badawczymi.

Korpusy tekstowe zostały zakodowane z wykorzystaniem aplikacji Korpusomat. W tabelach, od 1 do 4, opisano i zdefiniowano proces oraz podano przykłady, które klarują logikę badania. To autorskie zestawienie wpisuje się w omawianą „użyteczność”. Jest zrozumiałe, że same składowe są opisane w prezentowanej literaturze i rozproszone w monografii, ale czy

Habilitantka dokonuje ich syntezy (wybranych elementów z tych np. „wieloautorskich” koncepcji), czy selekcji? Wyjaśnienie zebrane w jednym miejscu, jakim jest metodologia, pozwoliłoby na upewnienie się w komplementarności postępowania badawczego. Dotyczy to również zamysłu kodowania kontekstu (można oczywiście domyślnie traktować zaproponowany w rozdz. 3 model, ale ma to swoje głębsze konsekwencje zwłaszcza przy analizie korpusu Anny Campo, gdzie programista dokonuje istotnych konfiguracji systemowych w tzw. modułach, dotyczących także kontekstu, s. 116).

W rozdziale piątym Habilitantka prezentuje wyniki badań analizując wiele składowych dialogu użytkowników z Anną Campo. Klasyfikuje inicjacje powitalne (domyślnie przyjąłem, że są to liczby w nawiasach, chociaż brak jest wyjaśnienia) i sposobów kończenia rozmowy. O ile powitania są grupowane według klucza, który powstawał w trakcie analizy korpusów, to inicjacje pożegnalne są zorganizowane inaczej - już wyraźnej klasyfikacji nie podlegają. Pod koniec podrozdziału (s. 127), pojawia się podsumowanie mówiące o dwóch wersjach pożegnania. Kolejnym elementem jest analiza relacji między segmentami wymiany dialogowej.

Habilitantka przytacza interesujące przykłady pogrupowane wg kodów prezentowanych w tabeli 3. Cytowane teksty mają swoje odnośniki do korpusów, ale można było linkować do coraz bardziej popularnych, otwartych repozytoriów. Autorka podczas opisywania przykładów używa nieprecyzyjnych sformułowań dotyczących liczby występowania zakodowanych inicjacji (są to: zazwyczaj, częściej, rzadziej itp.). Przy wartościach procentowych pojawiają się także pewne trudności w interpretacji opisu danych przypisanych do kodów. Dla przykładu, s. 131: „Inne typy inicjacji pojawiają się dużo rzadziej. Wśród tych rzadszych najczęstsze są (...) inicjacje zależne od kontekstu językowego, wewnątrztekstowe, metatekstowe sygnały nawiązania (I10).” Nieco dalej, s. 132, czytamy: „Dość często pojawiają się również inicjacje I10 (17%), czyli inicjacje zależne od kontekstu językowego, wewnątrztekstowe metatekstowe sygnały nawiązania.” W prezentacji danych Habilitantka opisuje wiele zależności i porządkującym rozwiązaniem byłoby zastosowanie listy z kodami oraz wartościami procentowymi. Interesujące jest przedstawienie progresji tematycznej. Nadal pojawiają się nieprecyzyjne sformułowania dotyczące występowania analizowanych elementów („Czasem (choć rzadko)” itp., s. 142).

W kolejnej części monografii, dotyczącej relacji nadawczo – odbiorczych, Habilitantka klarownie dokonuje klasyfikacji, podaje przykłady i czasami wartości liczbowe. W przypadku potencjału illokucyjnego wskazuje na wyraźne schematy działania chatbota, podaje wielkości procentowe. Również w części dotyczącej analizy poziomu stylistycznego dialogów, warto

zwrócić uwagę na wyniki dotyczące roli płci i wieku użytkowników oraz oficjalne, encyklopedyczne, schematyczne wypowiedzi chatbotów.

Bardziej statystyczny obraz badań przedstawiono w części dotyczącej poziomu poznawczego. Habilitantka przytacza wiele liczb związanych z korpusami, m.in. listę frekwencyjną słów, zestawienie słów kluczowych wraz ze wskaźnikiem istotności i inne. Zauważa wagę elementu dyskursu w krokach dialogowych Anny Campo. Interesujący jest opis studium przypadku „licealistki” z chatbotem i jego konsekwencjami. Brakuje klarownego podsumowania zestawienia wniosków płynących z działań jakie podejmowała interlokutorka (zwłaszcza rodzaj prowokacji) oraz jak reagował chatbot.

Habilitantka dokonuje istotnych obserwacji w części dotyczącej analizy dialogów z chatbotem korzystającym z modelu LaMDA. Potwierdza je danymi statystycznymi. Dzięki temu można dostrzec elementy charakteryzujące te dialogi. W efekcie pojawia się zestawienie ruchów dialogowych (tabela 10, s. 193), schemat kroków dialogowych (rysunek 13, s. 194), analiza poziomu pragmatycznego, stylistycznego i poznawczego. Ten tok postępowania zaburza podawanie informacji w różnych formach – procentowo i liczbowo.

Ostatnią częścią rozdziału badawczego jest analiza rozmów z ChatGPT w wersji 3.5 (z Anną Campo występowała wersja 3.0). Ważnym elementem tej części pracy jest poszerzenie wiedzy czytelników na temat działania chatbotów i tworzenia LLM. Habilitantka adoptuje procedurę badawczą do poprzednich schematów, poprawnie to argumentuje dla zachowania standardów obiektywizmu co do wyników i wniosków. Pewien niedosyt występuje przy podziale badania na „wywiad” i „luźną rozmowę”. W sytuacjach komunikacyjnych z chatbotem czasami trudno odróżnić elementy mogące charakteryzować te dwa podejścia (pewne wytłumaczenie można znaleźć na s. 215 przy korpusach LaMDA). Nieprecyzyjne sformułowanie dotyczy „przeprowadzonych eksperymentalnych dialogów, stosując metode promptowania”. Dopiero czytając rozdział dowiadujemy się, że tzw. promptowanie to określenie dodatkowych wskazówek dla chatbota (np. „zachowuj się jak przyjaciel”, s. 236). Analiza w tych kontekstach, luźna rozmowa - wywiad oraz eksperyment – promptowanie, w wynikach zacierają się. W tej części pracy pojawia się znacznie więcej przykładów i znacznie mniej danych statystycznych. To powoduje, że percepcja rozproszonych wyników jest utrudniona. Habilitantka stosuje metodę, którą można nazwać „spacerem badacza”: przegląda materiały, dokonuje swoistej egzegezy, powołuje się na literaturę, ale nie podsumowuje statystycznie (procentowo, liczbowo). Stąd zaciera się rozróżnienie wyników z podziałem na wywiad i luźną rozmowę oraz pojawia niespójny sposób prezentacji danych (zob. tabela 11, s.

241 - analogicznej tabeli dotyczącej luźnej rozmowy brak, chociaż autorka zaznacza, że forma wywiadu, wydaje się bardziej schematyczna).

W rozdziale dotyczącym ChatGPT pojawia się również bardzo interesujący wniosek pisania – „na życzenie”. Autorka stwierdza, że dla chatbota, mówiąc krótko, jest osiągalnym zadaniem. Szkoda, że nie zainicjowano podobnego zalecenia podczas rozmów np. z Anną Campo (warto zaznaczyć, że tam odsyłano do ChatGPT 3.0, być może dostrzegalne byłyby jakieś różnice), domyślnie oczywiście w kontekście filmowym. Natomiast analiza dyskursu dostarcza interesujących wyników, które autorka zestawia z analizą dialogu inżynierów z modelem LaMDA.

Część analityczna kończy się porównaniem dialogów z chatbotem z dialogami z ludźmi. Habilitantka dostrzega wiele różnic. Chatboty były bardziej schematyczne, linearne i „wyspecjalizowane”, natomiast przypadkowi rozmówcy budują znacznie swobodniejszy kształt rozmowy (rysunek 27). Pozostałe analizowane elementy również wskazują na odchodzenie od znanych wcześniej „algorytmicznych” schematów. Badaczka podaje niewiele danych statystycznych, ale skromny był także korpus.

Rozdział piąty, oprócz wyników, prezentuje także innowacyjne podejście badaczki do analizy dialogów. To konstrukcja chatbota Anna Campo. Wykorzystano aplikację Dialogflow, Jest ona udostępniona w ramach usług chmurowych firmy Google (w tekście brak odesłania do źródła, więc nie znamy jednoznacznie okresu w jakim wykorzystano narzędzie oraz ewentualnie jaki LLM był wbudowany w aplikację oraz innych wykorzystanych technologii). Habilitantka i „programista” stworzyli bardzo interesujące narzędzie, pozwalające na zgromadzenie materiałów korpusowych. Czytamy, że do konfiguracji Anny Campo wykorzystano „różne narzędzia i dostępne bazy danych” oraz „możliwości dostępne w Dialogflow” (s. 114). Z technologicznego punktu widzenia ma to istotne znaczenie dla prowadzenia rozmowy z chatbotem. Dla przykładu, bazy danych nie zostały sprecyzowane, nie podano źródeł (linków). Brakuje wytłumaczenia pewnych sformułowań związanych z odesłaniami do zewnętrznego LLM (czyli ChatGPT 3.0), zwłaszcza tzw. elementów wymiany. Słowa przewidziane przez programistę (konfiguratora Anny Campo w Dialogflow, s. 115), mają kierować do „konkretnej intencji”. Szkoda, że nie ma takiej listy omawiającej konfigurację „intencji”, która jest inaczej definiowanej niż w rozdziałach teoretycznych (np. 3.2.1, gdzie mowa o modelach intencji). Habilitantka wyjaśnia różnicę przy opisie konfiguracji Anny Campo (w przypisie), ale w dalszej części pracy może warto było wprowadzić rozróżnienie porządkowe, np. intencję z Dialogflow, oznaczać jako „intencja-D”.

Problem dotyczy także „encji”, które są definiowane przez programistę. Nie budziłoby to wątpliwości, gdyby przedstawiono więcej szczegółów dotyczących scenariuszy działania. Dla przykładu, pkt. 2 „Kontekst wyjściowy” (s. 116) sugeruje stworzenie listy możliwych elementów wymiany („jeśli chcemy”) zastosowanych w kolejnych krokach dialogowych lub wymianie. Podobne uwagi dotyczą pkt. 3. Dodatkowo programista konfiguruje czas obowiązywania kontekstu. Jaki „czas” jest brany pod uwagę skoro czytamy: „podczas ilu kroków dialogowych dany kontekst ma obowiązywać”. W tym wypadku odczytuję to jako liczbę („ilu kroków...”) podjętych „akcji” (upraszczając do potocznego „klikania” użytkownika). To w konsekwencji ma wpływ na interakcję z chatbotem, bo to programista, konfigurując system, wpisał „na sztywno” możliwą liczbę wymian. Dla przykładu, nagłe zakończenie rozmowy może wynikać z wyczerpania owego limitu (płatnej lub bezpłatnej wersji aplikacji) wymian, a nie innych badanych czynników przedstawianych w pracy.

Nieco tajemniczo brzmi wzmianka o „kilku modułach”: „Oprócz przyjętych, opisanych zasad konstrukcyjnych dotyczących kontekstu całość obszernego pola tematycznego ujęto w moduły. Nie wszystkie moduły muszą być użyte w rozmowie. Są one włączane do rozmowy, jeśli użytkownik zasygnalizuje chęć poruszenia danego podtematu.” Dość klarownie przedstawiono to w przypadku modułów „tożsamości”, „gatunek filmu lub serialu”. Zwłaszcza graf (rysunek 3, s. 118) dotyczący „ulubionego aktora”, obrazowo prezentuje ścieżki działania. Gdyby przedstawiono te „inne moduły” w podobnej formule, byłoby to bardzo pomocne np. dla osób chcących skorzystać z podobnej metodologii w przyszłości. Jest zrozumiałe, że wpłynęłoby to na objętość monografii, ale może należało rozważyć przekierowanie wybranych zasobów do otwartych repozytoriów.

Habilitantka zebrała interesujący materiał analityczny po przeprowadzeniu badań ankietowych użytkowników Anny Campo. Uzyskała dane, które wskazujące na ich dość ograniczone kompetencje komunikacyjne z chatbotami. Wskazała korelacje między pewnymi preferencjami użytkowników a ich wiekiem. Co istotne dla realizacji celów badania, „wrażenia” z interakcji z chatbotem. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na ważny aspekt metodologiczny. Konstrukcja chatbota była dedykowana rozmowie na temat filmów, zaś użytkownicy mogli dość swobodnie prowadzić interakcję. Tę niezakwalifikowaną jako filmową, przekierowywano do ChatGPT 3.0. Wtedy uzyskane „wrażenia” dotyczące rozmowy mogą być nieprecyzyjnie przedstawione w ankietach. Do czego konkretnie w odpowiedziach odnosili się ankietowani? Czy umieli rozróżnić rozmowę z Anną Campo, od tej z ChatGPT? Mały zasób informacji o ankiecie nie daje możliwości zbudowania precyzyjnej opinii

(formularz ankiety można było umieścić w repozytorium i linkować, jak przy innych obszernych źródłach).

Badanie uzupełniono o wywiady pogłębione (brak informacji na temat warunków doboru grupy) i uzyskano interesujące opinie, wskazujące na podziały przebiegające w określonych grupach wiekowych. Co prawda nie wiadomo dlaczego zastosowano przedziały 14-18, 19-24, 25-30 a później „dziesiątkami”, a nie np. „generacjami” („Zetki” itd.).

W tym miejscu recenzent ma pewną propozycję. Może należało rozważyć zawężenie dostępu do ankiety do osób zainteresowanych filmem. W monografii wyjaśniono, że link do chatbota wysyłano m.in. zwolennikom piwa itp., (s. 119). Należy przypuszczać, że po targetowaniu grupy (fani filmów plus komunikaty wyjaśniające, np. „rozmawiasz z Anną Campo” i później „uwaga – właśnie zostałeś przełączony na ChatGPT”) opinie dotyczące rozmowy byłyby bardziej precyzyjne i komplementarne. Ewentualnie można było poprosić wybrane grupy o nawiązywanie wyłącznie do tematyki filmowej.

Powyższe rozwiązanie byłoby również sposobem na limity „techniczne” Anny Campo w Dialogflow. W wynikach pojawia się zdanie (s. 126): „Poza tym chatbot kończy rozmowy również wtedy, kiedy dialog trwa już dość długo (czyli było ograniczenie czasowe?) i użytkownik przeszedł całą zaprojektowaną ścieżkę lub kilka ścieżek (nie w całości).”

Warto dodać, że weryfikacja okresów badawczych, czasu w jakim użyto narzędzi było niejednoznaczne. Można było je zidentyfikować, w większości domyślnie, na podstawie przypisów i terminów dostępu do zasobów online (jak w przypadku analizy użytkowniczej określanej jako licealistka, s. 183). Analiza dialogów, według zaproponowanej metodologii, nie wskazuje, żeby okres w jakim posługiwano się narzędziami mógł coś istotnego zmienić w wynikach. Jest jednak „ale”, mianowicie posługiwano się generalnie dwoma modelami językowymi, których wersje (np. GPT był rozwijany w krótkim czasie i zyskiwał nowe „umiejętności”), mają wiele różnic w parametrach (była o nich wcześniej mowa). To one, parametry, mają istotny wpływ na jakość interakcji z chatbotem i efekt, czyli korpus oraz otrzymane wyniki.

W podsumowaniu wyników, zaskakująco krótkim przy tak obszernej analizie, Habilitantka wyciąga wnioski z kolejnych kroków procedury badawczej, od struktury dialogu po płaszczyznę poznawczą i dyskurs. Zrealizowała założony cel. Wskazuje cechy, które definiują dialogi z chatbotami i te, które można przypisać „ludzkim”. To istotny wynik naukowy Habilitantki.

Podsumowanie nie zawiera danych porównawczych. Zajmując się wątkami technologicznymi, autor recenzji jest przywiązany do parametrów, wskaźników i innych

„twardych” danych, schematów, które mogą wskazywać trend, jednoznaczny obraz zjawiska lub ilustrować istotną procedurę (np. takich jak rysunek 27, s. 268). Habilitantka mogła zwiększyć statystycznie jednoznaczność wniosków. Obecnie ocena szczegółowa jest dość trudna, bo dane (liczbowe, procentowe) pojawiały się wybiórczo przy analizie poszczególnych korpusów wraz z cząstkowymi wnioskami, bez systemowego (jednorodnego) podejścia. Autorka często „opowiada” rezultaty i rzadko stosuje zestawienia lub porównania.

Pewien niedosyt można odczuć w kwestii halucynacji w dialogach z chatbotami. To jeden z głównych problemów LLM. Szkoda, że we wnioskach nie ma jednoznacznego odniesienia do tej ich poważnej „wady” (choć w analizie pojawiały się pojedyncze wyniki z tym elementem, np. „styl kroków dialogowych”, s. 165).

W zakończeniu Habilitantka zwraca uwagę na ważny aspekt analiz związanych z dialogowaniem z chatbotami. Przede wszystkim reguły komunikacji będą ulegać ewaluacji, zaś modele językowe wciąż są rozwijane i udoskonalane, „karmione” coraz większymi korpusami. Zaproponowana perspektywa mediolingwistyczna, warto to podkreślić, otwiera nowe możliwości badawcze, pozwala odkrywać efekty ukryte za algorytmami, transformerami i rosnącymi zbiorami danych.

Słowo o stronie edytorskiej monografii (redakcja, korekta)

Praca ma uporządkowaną, przejrzystą strukturę. Każdy rozdział ma swój cel. Organizacja przekazywanej wiedzy (wypełnienie tej struktury) mogła być bardziej uporządkowana (zwłaszcza dotycząca tworzenia, działania, parametrów LLM – obecnie rozproszone).

Są jednak elementy, których charakter wskazuje na pośpiech w redakcji książki. Rysunki: nr 7, 8 – brak odniesień w tekście w przypadku innych pojawiają się; nr 3, 27 – nieczytelne w druku i w wersji elektronicznej; nr 10, 11, 16, 22, 23, 26 – słowo „pobierz”, prawdopodobnie błąd pobrania lub w edycji zrzutu ekranowego; nr 15, 17 – mało czytelne; nr 20 – wersja angielska, brak wyjaśnień (np. Co to jest PPO? Czyli ang. Proximal Policy Optimization, metoda w uczeniu maszynowym – przyp. aut.).

Tabele: nr 6 – błąd między pozycjami 4 i 5; nr 9 – mieszkać?; nr 13 – brak spolszczeń lub wyjaśnień w legendzie;

Przypisy: odniesienia do korpusów, których nie załączono do monografii, co jest zrozumiałe ze względu na znaczną objętość, można było np. opublikować w otwartym repozytorium i linkować w pracy; nr 34 – jeżeli podajemy link do źródeł online niezwyfikowanych (nieznanych dla nauki, branży itp.), to warto podać krótką informację, dlaczego ufamy prezentowanej treści (link nie działa); nr 381 – jw., link działa, nr 524 – jw.

Język, styl naukowy pracy jest zachowany. Fragmentami złożoność terminologii, definicji oraz interpretacji jest trudna w odbiorze ze względu na znaczne nagromadzenie informacji. W niektórych miejscach zauważalne powtórzenia (np. s. 242 – słowo „zazwyczaj” w jednym zdaniu pada trzykrotnie), co może być efektem chęci podkreślenia istotności problemu lub niedopatrzeń podczas korekty tekstu. Występuje duża liczba zdań wielokrotnie złożonych, o skomplikowanej strukturze znaczeniowej (np. zdania o „długości” siedmiu wierszy).

Podsumowanie

Autorka w monografii podjęła aktualny temat, można powiedzieć pionierski, dla współczesnej komunikacji społecznej i mediów. Analiza dialogów z chatbotami z pewnością jest ważnym elementem pozwalającym poznać dynamikę zmian językowych w środowisku zdominowanym przez technologie informacyjne.

Podejście mediolingwistyczne pozwoliło Habilitantce na zbudowanie interesującej metodologii. Zastosowanie interdyscyplinarnych narzędzi, łączących językoznawstwo, socjologię oraz informatykę, pokazuje potencjał badawczy Habilitantki. Oparła swoje analizy na solidnych podstawach teoretycznych. Miała już doświadczenie w tego rodzaju badaniach. Z pewnością prace nad wcześniejszymi projektami, których wyniki opublikowała (zwłaszcza te dotyczące dyskursu, dialogów z chatbotami), dały jej szeroką wiedzę i kompetencje nad analizą materiału zgromadzonego w monografii (np. korpusy dotyczące Anny Campo oraz ChatGPT są zbliżony lub tożsame z prezentowanymi w artykule autorki *Struktura dialogu z chatbotem w ujęciu mediolingwistycznym*, „Kultura – Media – Teologia”, nr 54/2023. Cel badania jest zbliżony do przedstawionego w monografii).

Habilitantka w swojej książce poddała analizie niejednorodne korpusy, pochodzące od kilku LLM, tematyczne, ukierunkowane jak i dające użytkownikom chatbotów dużą swobodę komunikacyjną. Z jednej strony pozwalało to na bardzo szeroką interpretację heterogenicznych danych, z drugiej strony utrudniało porównywanie efektów różniących się aplikacji konkurujących ze sobą firm technologicznych. Należy dodać, że Habilitantka używała wczesnych wersji LLM, mających nawet charakter eksperymentalny, więc wnioski z podobnego badania przeprowadzonego obecnie (na koniec 2024 roku) mogłyby znacząco odbiegać od zawartych w monografii. Nie jest to wada tej pracy, ale istotna zaleta. Badacze otrzymali wyniki i wnioski, do których będą mogli odnosić się w przyszłości.

Autorka zawarła kilka analiz statystycznych danych dotyczących użytkowników chatbotów. Znalazła interesujące korelacje. Ten wątek można było szerzej eksplorować. Szukanie powiązań wybranych cech, kompetencji ludzi z prowadzeniem przez nich dialogów

mogło przynieść wiele interesujących wyników (np. korelacja „niskich i wysokich” kompetencji językowych - styl potoczny w kontrze ze stylem literackim, i jak „zachowywał się” chatbot? Itp.).

Uzyskane wyniki były prezentowane w różnych formatach (ilustracyjnych – podobne dane na różnych wykresach; liczbowych na zmianę z procentowymi, przy podobnych analizach korpusowych), co nie ułatwiało percepcji danych i oceny wniosków końcowych. Warto zaznaczyć, że Habilitantka zaproponowała innowacyjne i pogłębione podejście badawcze, dając znaczny wkład w rozwój mediolingwistyki. Praca może mieć także swoje implikacje praktyczne, mianowicie dostarcza danych i wniosków, które mogą wykorzystać twórcy chatbotów, architekci komunikacji opartej na LLM.

Zatem, wskazane przez doktor Dorotę Marquardt osiągnięcie naukowe spełnia wymagania stawiane rozprawom habilitacyjnym i stanowi podstawę do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Ocena pozostałego dorobku naukowego Habilitantki

Doktor Dorota Marquardt jest autorką (oprócz wskazanego głównego osiągnięcia) 27 publikacji, w tym 24 po uzyskaniu stopnia doktora. Zdecydowana większość znalazła się w cenionych i renomowanych tytułach oraz wydawnictwach, polskich jak i zagranicznych (pełna lista znajduje się w dokumentacji dołączonej do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego). W tym miejscu warto zaznaczyć, że monografia „Dialog z chatbotem. Ujęcie mediolingwistyczne” (Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2024) jest interesującą i cenną pozycją w dorobku naukowym Habilitantki. Bardzo dobrze wpisuje się w jej dotychczasowe osiągnięcia badawcze. Co ważne, wnosi nową wartość merytoryczną istotną dla nauk o komunikacji społecznej i mediów.

Doktor Dorota Marquardt jest aktywną osobą, podejmującą liczne wyzwania badawcze. Brała udział, jako wygłaszająca referaty, w 4 konferencjach międzynarodowych i 16 krajowych. Uczestniczyła w projektach wewnątrzuczelnianych jak i międzyuczelnianych (pełny wykaz znajduje się w załączonej dokumentacji). Swoją działalność naukową koncentruje wokół trzech obszarów: 1. analiza dyskursu i komunikacja w mediach społecznościowych; 2. badania zaufania we współczesnej komunikacji medialnej; 3. komunikacja z generatywną sztuczną inteligencją.

W analizie dyskursu Habilitantka koncentrowała uwagę na mediach społecznościowych. Efektem badań były wystąpienia podczas konferencji: międzynarodowej -

(KO)media. Konteksty dyskursu medialnego, zorganizowanej przez Wydział Informatyki i Komunikacji Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (18-20 września 2013 r.); krajowej - zorganizowanej przez Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wrocławskiego *Teorie komunikacji i mediów 10* w Starej Morawie (27-30 listopada 2016 r.).

To zaowocowało publikacjami: D. Konieczna, *Polski dyskurs internetowy na przykładzie blogów publicystycznych* [w:] (KO)media. Konteksty dyskursu medialnego, red. J. Gołuchowski, D. Konieczna, K. Zdanowicz-Cyganiak, CeDeWu, Warszawa 2014; D. Konieczna, *Analiza dyskursu argumentacyjnego na przykładzie komentarzy blogowych* [w:] *Teorie komunikacji i mediów 10*, Wrocław 2017; J. Gołuchowski, D. Konieczna, A. Losa-Jonczyk, *Zarys koncepcji dyskursywnego badania blogosfery* [w:] *Język a media. Zjawiska komunikacyjne we współczesnych mediach*, red. B. Skowronek, E. Horyń, A. Walecka-Rynduch, Collegium Columbinum, Kraków 2015.

Habilitantka poszerzała zainteresowania dotyczące dyskursu prowadzonego przez firmy oraz narracji dotyczącej Śląska i Ślązaków. W efekcie powstały kolejne publikacje: D. Marquardt, A. Losa-Jonczyk, *Interaktywność w mediach społecznościowych polskich firm energetycznych*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, 2018; D. Marquardt, *Komunikowanie założeń zarządzania zasobami ludzkimi w raportach CSR banków działających w Polsce. Analiza z wykorzystaniem ram interpretacyjnych*, „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi”, 2018; D. Marquardt, *Dyskurs organizacyjny i analiza komunikacji w organizacji* [w:] *Analiza i projektowanie komunikacji cyfrowej w organizacji*, red. J. Gołuchowski, Katowice 2020; D. Konieczna, A. Losa-Jonczyk, *Narracje i argumentacje o Śląsku i Ślązakach w przestrzeni internetowej na przykładzie dyskusji wokół wystawy stałej o historii Górnego Śląska w Muzeum Śląskim* [w:] *Porządkowanie wolności. 25 lat Śląska w mediach*, red. M. Łuczak, A. Pethe, Katowice 2014.

Kolejnym wątkiem w badaniach Habilitantki były rozważania na temat możliwości wykorzystania pragma-dialektycznej analizy dyskursu i przedstawiania argumentacji w mediach. Wyniki zaprezentowano podczas wystąpień konferencyjnych i ukazały się cztery publikacje: J. Gołuchowski, D. Konieczna, A. Losa-Jonczyk, *Pozyskiwanie wiedzy z tekstów naukowych z wykorzystaniem analizy argumentacji i metod pragmadialektycznej analizy dyskursu* [w:] *Wpływ wiedzy na sukces w organizacji w nowej gospodarce*, red. E. Skrzypek, Lublin 2014; J. Gołuchowski, D. Konieczna, A. Losa-Jonczyk, *Pragma-dialektyczna analiza dyskursu argumentacyjnego dotyczącego społecznej odpowiedzialności mediów w polskojęzycznych tekstach naukowych* [w:] *Public relations w perspektywie naukowej*, red. A. Adamus-Matuszyńska, Katowice 2016; D. Konieczna, A. Losa-Jonczyk, J. Gołuchowski, T.

Marquardt, *The image of the polish mining industry in the blogosphere in 2015* [w:] *Marketing Identity. Brands we love – part II*, Faculty of Mass Media Communication, Trnava 2016; D. Marquardt, J. Gołuchowski, T. Marquardt, *Argumentative economic discourse in the media based on the examples of blogs devoted to the topic of mining* [w:] *Media economics. Economic issues un the media*, red. B. Nierenberg, J. Gołuchowski, A. Pethe, M. Łuczak, M. Barańska, D. Marquardt, PWN, Warszawa 2018.

Habilitationka, korzystając z narzędzi informatycznych w tym obszarze zainteresowań, dzieliła się doświadczeniami z ich używania w publikacji J. Gołuchowski, D. Konieczna, A. Losa-Jonczyk, *Uwarunkowania i perspektywy informatyzacji analizy współczesnego dyskursu medialnego* [w:] *(KO)media. Konteksty dyskursu medialnego*, red. J. Gołuchowski, D. Konieczna, K. Zdanowicz-Cyganiak, CeDeWu, Warszawa 2014.

Warto dodać, że ma również doświadczenia w redakcji naukowej wydawnictw dotyczących dyskursu naukowego i uczestniczyła w pracach nad dwoma pokonferencyjnymi wydawnictwami: *(KO)media. Konteksty dyskursu medialnego*, red. J. Gołuchowski, D. Konieczna, K. Zdanowicz-Cyganiak, CeDeWu, Warszawa 2014; *Media economics. Economic issues un the media*, red. B. Nierenberg, J. Gołuchowski, A. Pethe, M. Łuczak, M. Barańska, D. Marquardt, PWN, Warszawa 2018.

W kontekście rozwoju mediów, zwłaszcza technologii, ważnym polem badawczym współczesnej komunikacji jest zaufanie. Habilitationka prowadziła analizy na temat metod jego budowania w mediach społecznościowych i raportach CSR, sposobów komunikowania wskaźników zrównoważonego rozwoju oraz rozwiązań opartych na uczeniu maszynowym, wykorzystywanym w raportach niefinansowych firm. Wyniki zostały opublikowane: D. Marquardt, B. Filipczyk, J. Gołuchowski, J. Paliszkievicz, *Building Public Trust in Social Media* [w:] *Managing Public Trust*, red. B. Kozuch, S.J. Malaga, J. Paliszkievicz, Palgrave Macmillan, Cham 2018; J. Gołuchowski, D. Konieczna, A. Losa-Jonczyk, *Building trust in CSR reports* [w:] *Intuition, Trust, and Analytics*, red. Jay Liebowitz, Joanna Paliszkievicz, Jerzy Gołuchowski, CRC Press, 2018; M. Wieczorek-Kosmala, D. Marquardt, J. Kurpanik, *Drivers of Sustainable Performance in European Energy Sector*, *Energies*, 2021, 14 (21), art No 7055, DOI: 10.3390/en14217055; D. Marquardt, A. Losa-Jonczyk, *Building Digital Trust by Communicating Environmental, Social, and Governance Activities* [w:] *Trust and Digital Business. Theory and Practice*, red. J. Paliszkievicz, K. Chen, M. Launer, Routledge, New York, 2023; T. Jastrząb, M. Wieczorek-Kosmala, A. Losa, M. Papa, D. Marquardt, *The Trust in Machine Learning Applied for Analysis of Non-Financial Disclosures*, [w:] *Trust in artificial*

intelligence and machine learning, red. J. Paliszkievicz, J. Gołuchowski, New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2024.

Trzecim obszarem zainteresowań Habilitantki jest komunikacja z generatywną sztuczną inteligencją. Podejmowała interesujące wątki związane m.in. z fake newsami i dialogami z chatbotami. Zwłaszcza to drugie pole badawcze wpisuje się w zakres monografii prezentowanej w postępowaniu habilitacyjnym. Doktor Dorota Marquardt wzięła udział w kilku konferencjach dotyczących powyższych zagadnień: międzynarodowej – *Megatrends and Media 2019: Digital Universe* organizowanej przez Katedrę Komunikacji Masowej Uniwersytetu św. Cyryla i Metodego w Trnawie, która odbyła się w Smolenicach na Słowacji (16-17 kwietnia 2019 r.); krajowych spotkań – konferencji *Mediatyzacja polityki. Fake news i fact checkers w informowaniu o polityce*, organizowanej przez Wydział Politologii UMCS w Lublinie (21 czerwca 2018 r.); konferencji „Media w ekonomii – ekonomia w mediach”, zorganizowanej przez Katedrę Projektowania i Analizy Komunikacji na Wydziale Informatyki i Komunikacji na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach (7-8 grudnia 2023 r.); konferencji *Współczesne media 15. Nadawca-odbiorca-użytkownik*, zorganizowanej przez Katedrę Dziennikarstwa Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie (18-19 kwietnia 2024 r.); *VIII Konferencji Etyki Mediów. Troska o media – troski mediów*, zorganizowanej przez Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie (22-23 maja 2024 r.); X Seminarium Mediolingwistycznego, zorganizowanego przez sekcję mediolingwistyczną PTKS oraz Wydział Informatyki i Komunikacji Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (2 czerwca 2023 r.). Owocami analiz i wystąpień były publikacje naukowe: D. Marquardt, *Linguistic aspects of fake news identification automation*, „Mediatization Studies”, 2019; D. Marquardt, A. Losa-Jonczyk, *Awareness of the functioning of media messages and the ability to recognize fake news by Polish students* [w:] *Megatrends and Media*, Trnava 2019; D. Marquardt, *Genre Indicators in ChatGPT Chatbot Dialogue Steps*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza”, vol. 31(51), nr 1, 2024, DOI: 10.14746/pspsj.2024.31.1.8; D. Marquardt, *Struktura dialogu z chatbotem w ujęciu mediolingwistycznym*, „Kultura – Media – Teologia”, nr 54/2023; w przygotowaniu *Trust, media and the economy. Mutual relations*, eds. J. Paliszkievicz, J. Gołuchowski, K. Zdanowicz-Cyganiak, K. Chen, Routledge, Taylor&Francis Group.

W to pole badawcze bardzo dobrze wpisuje się praca promotora pomocniczego przy dysertacji dra Rafała Nocunia pt. *Systemowo-funkcjonalna analiza dyskursu elektronicznego w*

kontekście aktywności internetowych botów, obronionej w 2021 r. na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego

Habilitantka odbyła również staż naukowy w Katedrze Dziennikarstwa (Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach) Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz w National and Kapodistrian University of Athens w Atenach w ramach stypendium Erasmus+ (27.05.- 31.05.2024 r.).

Warto zaznaczyć, że Habilitantka to ceniona badaczka. Jest współpracownikiem Komisji Mediów i Komunikacji Społecznej PAN. Była członkiem Komisji Językoznawstwa PAN, Oddział Katowice, uczestnicząc w latach 2019-2022 w spotkaniach merytorycznych.

Podsumowując, stwierdzam że Habilitantka w swoim dorobku prezentuje poziom merytoryczny i jakościowy, który jest odpowiedni w postępowaniu habilitacyjnym. Jej wkład w rozwój dyscypliny naukowej sprawia, iż pozytywnie opiniuje kandydaturę do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Ocena działalności dydaktycznej

Doktor Dorota Marquardt prowadzi zajęcia dydaktyczne dla studentów od 2010 r., (z wyjątkiem lat 2020-2023, urlopy macierzyński, rodzicielski i zdrowotny) na kilku kierunkach studiów, I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych (w formie ćwiczeń, laboratoriów i wykładów). Większość przedmiotów jest związana tematycznie z kluczowymi zainteresowaniami badawczymi Habilitantki, czyli dyskurs, dialog, społeczne i technologiczne uwarunkowania języka. Prowadziła również zajęcia w języku angielskim na uczelniach w Grecji i Słowacji. Jest promotorem 38 prac licencjackich i 6 magisterskich. Prowadziła cykle zajęć dla zdolnych studentów w ramach tutoringu akademickiego oraz dla uczniów szkół średnich, współpracujących z jej macierzystą uczelnią.

Należy dodać, że zwiększała swoje kompetencje dydaktyczne i naukowe podczas szkoleń:

- „Sieci neuronowe”, 19-20 listopada 2018 r. StatSoft – prowadzący: prof. dr hab. inż. Ryszard Tadeusiewicz, mgr Grzegorz Migut,
- „Data mining – kurs podstawowy”, 2-3 marca 2017 r., StatSoft Polska,
- kurs certyfikujący Szkoły Tutorów Akademickich Collegium Wratislaviense w ramach Eksperckiego szkolenia z tutoringu, 10-28.11.2017 r.,
- Informatyka korporacyjna „Biały wywiad – jak zdobyć informacje o konkurencji – narzędzia analityczne do zarządzania ryzykiem i wsparcia procesów decyzyjnych”, 26.11.2013 r

Działalność organizacyjna Habilitantki

Doktor Dorota Marquardt angażowała się w pracę swojej uczelni. Pełniła funkcję pełnomocnika dziekana Wydziału Informatyki i Komunikacji ds. współpracy ze szkołami średnimi, pracowała w zespołach opracowujących programy studiów dla kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Uczestniczyła w pracach przygotowujących wnioski o nadanie Wydziałowi Informatyki i Komunikacji uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna (za co otrzymała Nagrodę Rektora, 12.11.2014 r.). Pracowała jako ekspertka w projekcie dydaktycznym „Sternik kariery zawodowej. Rozwój kompetencji studentów Wydziału Informatyki i Komunikacji oraz Finansów i Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”. Uczestniczyła w procedurach rekrutacyjnych. Była członkiem Rady Wydziału.

Podczas pracy na UE w Katowicach była fotoreporterką, dziennikarką i pełniła funkcję sekretarza redakcji w miesięczniku „Europerspektywy” oraz jako redaktorka i sekretarz redakcji w wydawnictwie Instytutu Podstaw Inżynierii Środowiska PAN.

Udział Habilitantki w projektach krajowych i międzynarodowych

Doktor Dorota Marquardt brała udział w trzech projektach:

- w krajowym, finansowanym przez z NCBiR, jako ekspertka merytoryczna - Rozwój kompetencji studentów Wydziałów Informatyki i Komunikacji oraz Finansów i Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (01.04.2016–30.06.2016; 01.10.2016–30.06.2017),
- jako członkini zespołu przygotowującego projekt międzynarodowy (ze względu na urlop zdrowotny, macierzyński i rodzicielski nie wzięła udziału w realizacji) – CALYPSO, Collaborative AnaLYsis, and exPosure of disinformation. EU grants for small-scale online media: supporting high-quality news products and tackling fake news (październik 2021 – grudzień 2022),
- jako członkini zespołu prowadzącego badania empiryczne – „Postawa dzieci i młodzieży wobec czytania” - na grupie 10 tysięcy uczniów w 130 szkołach województwa Śląskiego. Projekt był wspierany przez kuratorium oświaty.

Członkostwo w organizacjach i towarzystwach naukowych

Habilitantka należy do Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej (członkini sekcji „Język w mediach”), wchodzi w skład Komisji Językoznawstwa PAN, oddział Katowice oraz współpracuje z Komisją Mediów i Komunikacji Społecznej PAN.

Działalność popularyzatorska i ekspercka Habilitantki

Doktor Dorota Marquardt angażuje się w prowadzenie wykładów dla uczniów podczas dni otwartych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, w organizowanie warsztatów dla uczniów szkół średnich, dotyczące dziennikarstwa, krytycznego myślenia na przykładzie przekazów medialnych, tworzenia własnych chatbotów.

Publikowała felietony w miesięczniku „Europerspektywy” dotyczące mediów i nowych technologii. Dla uczniów szkół ponadpodstawowych współorganizowała konkurs dziennikarski „Szpalta”, w ramach konkursu „Era dla e-reportera” prowadziła wykład inauguracyjny.

Wnioski końcowe

Biorąc pod uwagę **pozytywną ocenę osiągnięcia naukowego (wskazana monografia - *Dialog z chatbotem. Ujęcie mediolingwistyczne*)**, walory formalne, merytoryczne pozostałego dorobku naukowego, doświadczenie badawcze, zaangażowanie dydaktyczne, organizacyjne stwierdzam, iż w mojej ocenie **Pani Doktor Dorota Marquardt spełnia ustawowe wymogi stawiane kandydatkom do stopnia naukowego doktora habilitowanego wynikające z art. 219 ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. Poz. 487). Wnioskuje za nadaniem stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.**

Dr hab. Krzysztof Kowalik

